

مشاغل سخت، باری بر دوش تامین اجتماعی نیستند

«اصلاحات پارامتریک» بهانه تضييع حقوق کارگران نشود

نسرین هزاره مقدم

سازمان تامین اجتماعی درگیر بحران است؛ بحران عمیق منابع و مصارف که از ابتدای دهه ۹۰ به دلیل خلف وعده‌های دولت و همچنین کستی گرفتن نرخ اشتغال رسمی آغاز شده و در سال ۹۷ بانزول نرخ پشتیبانی به زیر ۵ به نقطه اوج رسیده است، اما سوال اینجاست که راهکار حل این بحران و خارج شدن سازمان از وضعیت قرمز چیست؟ چطور می‌توان اقدام کرد تا تامین اجتماعی برای تامین هزینه‌های جاری خود نیاز به استقراض از نظام بانکی یا واگذار کردن و فروختن اموال تاریخی طبقه کارگر نداشته باشد. مدیران رده بالای سازمان و برخی از کارشناسان حامی این نهاد از آنجا که توان مقابله با بدعهدی‌های دولت وجود ندارد و سازمان نمی‌تواند حق و حقوق خود را از دولت مطالبه کند و از آنجا که قادر به تغییر اصولی معادلات معیوب روابط کار به گونه‌ای که ورودی‌های ماهانه سازمان افزایش یابد، نیستند، از یک کلیدواژه استفاده می‌کنند: «اصلاحات پارامتریک و بازنگری اصولی در قوانین بیمه‌ای». شکی نیست که «اصلاحات پارامتریک» در صندوق‌های بیمه‌ای و بازنشستگی یک ضرورت است. صندوق‌ها باید با گذر زمان به سراغ اصلاحات سازنده بروند و معادلات و روابط منسوخ شده خود را از نواز نوپایی کنند اما به گفته فعالان کارگری، این امر نیازمند پیش شرط‌هایی است چرا که اول خانه را از کف و پی، درست می‌کنند و بعد به سراغ آجرهای سقف می‌روند.

اظهارات نگران‌کننده

بهرای جامعه کارگری

در روزهای اخیر اظهاراتی منتشر شده مبنی بر اینکه برای برداشتن بار اضافی از دوش سازمان باید مشاغل سخت و زیان آور، حذف یا دست کم محدود شوند. هفتم اسفندماه، مهدی کرپاسیان، مدیر عامل اسبق سازمان تامین اجتماعی گفت: در طول زمان و در ادوار مختلف مقرراتی برای تامین اجتماعی تصویب و اجرا شده که در نتیجه آنها محاسبات بیمه‌ای تا حدودی کم رنگ شده است. وی افزود: تامین اجتماعی یک نهاد بیمه‌ای است و با نهادهای حمایتی تفاوت زیادی دارد. این سازمان باید بر اساس محاسبات بیمه‌ای اداره شود و اصول بیمه‌گری در تصمیم‌گیری درباره آن همواره مورد توجه باشد. در شرایطی که سن امید به زندگی از ۵۷ سال برای مردها و ۶۰ سال برای زن‌ها در ابتدای

انقلاب به ۷۰ سال برای مردها و ۷۳ سال برای زن‌ها رسیده، انتظار می‌رود که سن بازنشستگی نیز متناسب با امید به زندگی افزایش یابد اما این گونه نشده و برعکس بر اساس قوانین مختلف، بازنشستگی‌های پیش از موعد به تامین اجتماعی تحمیل شده است. کرپاسیان تأکید کرد: به نظر می‌رسد که زمان بازنگری اصولی در این گونه قوانین فرار رسیده و باید درباره خدمات تامین اجتماعی نظرات کارشناسی مورد توجه قرار گیرد. این اظهارات که مشابه آن را پیش از این نیز بارها شنیده‌ایم موجب بروز نگرانی‌هایی شده است. آیا قصد دارند طی یک برنامه مدون و هماهنگ، حق بازنشستگی پیش از موعد را از کارگران بگیرند؟ آن هم کارگرانی که در سخت‌ترین و طاقت‌فرسایترین شرایط کار می‌کنند؟

سختی کار در قانون

بر اساس تعریف قانونی، کارهای سخت و زیان آور، کارهایی است که در آنها عوامل فیزیکی، شیمیایی، مکانیکی و بیولوژیکی محیط کار، غیر استاندارد بوده و در اثر اشتغال کارگر، تنش‌های مرتبط بالاتر از ظرفیت‌های طبیعی (جسمی و روانی) در وی ایجاد می‌شود که نتیجه آن بیماری شغلی و عوارض ناشی از آن است. مشاغل سخت و زیان آور بر اساس قانون به دو دسته تقسیم می‌شوند: گروه الف: مشاغلی که صفت سخت و زیان آوری با ماهیت شغل وابستگی دارد اما می‌توان با به کارگیری تمهیدات بهداشتی، ایمنی و تدابیر مناسب توسط کارفرما سختی و زیان آوری آنها را حذف کرد. گروه ب: مشاغلی که ماهیتاً سخت و زیان آور بوده و با به کارگیری تمهیدات بهداشتی، ایمنی و تدابیر فنی توسط کارفرما، صفت سخت و زیان آوری

انها کاهش یافته ولی کماکان سخت و زیان آوری آنها حفظ می‌شود. بنابراین برخی از کارهای سخت، ماهیتاً سخت و زیان آور هستند و با اتخاذ تمهیدات و ایمن‌سازی محیط کار نمی‌توان ماهیت سختی آنها را زدود. چند نمونه از این گونه مشاغل عبارتند از: کار در معادن اعم از تحت‌الارضی یا سطح‌الارضی که ایجاب می‌کند کارگران در تونل‌ها و راهروهای سرپوشیده یا استخراج‌پیرداوند. کار استخراج شامل جدا کردن یا منفجر کردن مواد، سطح کار، حمل مواد و عملیات مربوط به انفجار، اداره تأسیسات آب و برق در داخل معادن و به طور کلی هر گونه مباشرت و نظارتی که ایجاب کند کارگر در تونل‌ها، راهروها یا میله‌های معدن انجام وظیفه کند.

حفر قنوت و چاه‌ها و فاضلاب‌ها و تونل‌های زیرزمینی و کار در مخازن سرپشته و تخلیه و حمل مواد مذاب از کوره‌های مشغول به کار و کار مستمر در مجاورت کوره‌های ذوب به نحوی که کارگر در معرض مستقیم حرارت یا بخارات زیان آور متصاعد از کوره باشد. بیشتر مشاغلی که امروزه جزو مشاغل سخت و مشمول بازنشستگی

پیش از موعد هستند همین گونه مشاغل هستند چرا که در تعیین سختی کار به اندازه کافی سخت گرفته می‌شود و به راحتی اجازه نمی‌دهند که یک کارگاه، مشمول بازنشستگی پیش از موعد شود. برای تعیین سختی کار نیز حسب درخواست کارگر، کارفرما، تشکل‌ها، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، وزارت کار و امور اجتماعی و صندوق تامین اجتماعی، تعیین سخت و زیان آور بودن مشاغل در هر کارگاه با بررسی سوابق، انجام بازدید و بررسی شرایط و با تایید کمیته‌های استانی انجام می‌گیرد.

اما آیا آن طور که کرپاسیان می‌گوید بازنشستگی پیش از موعد به تامین اجتماعی «تحمیل» شده و باری اضافی و تحمیلی است که باید از دوش سازمان برداشته شود؟ برای پاسخ به این سوال به سراغ کارگرانی رفتیم که در این گونه مشاغل کار کرده‌اند و سختی کار را با پوست و استخوان لمس کرده‌اند.

علیرضا رستمی، یکی از کارگران «آشکار» فولاد زاگرس بوده که البته این کارخانه حدود ۷ سال است تعطیل شده است. این کارگر قدیمی کوره‌های ذوب از سختی‌های کار می‌گوید: کاری که هر آن، خطر مصدومیت و مرگ، شانه به شانه آن نفس می‌کشید و کارگر راه هر مرور تحلیل می‌پرد، او معتقد است بر خورداری کارگر ذوب آهن از مزایای آیین نامه مشاغل سخت و زیان آور، یک امتیاز بایک ماهیت نیست بلکه یک حق مسلم است. وی می‌گوید: سختی کار، حق کارگرانی است که در معادن یا پای کوره‌های ذوب کار می‌کنند. بعضی از مشاغل، ماهیتاً سخت و زیان آور است و نمی‌توان آنها را شغل عادی حساب کرد. کارگرانی که سال‌ها پای کوره ذوب کار می‌کنند، شیرجانش به آهستگی می‌کند می‌شود و این کار سخت، تبعات جسمی و روانی بسیاری برای او دارد.

«مردی» بازنشسته یک معدن ذغال سنگ است. او امروز در دوران بازنشستگی، درگیر بیماری‌های ریوی و انسداد تنفسی است، به سختی نفس می‌کشد و با دستمزدی که کمی بالاتر از حداقل مزد است، ناگزیر روزگار می‌گذراند. وی نیز در ارتباط با شرایط سخت کار در معدن می‌گوید: وقتی چند ساعت در معدن ذغال کار می‌کنی نه تنها لباس‌های ات، تنت، بلکه نفست آلوده به گرد ذغال می‌شود. بیرون که می‌آیی از درون و برون سیاه شده‌ای. شب از صدای سرفه‌های خشک و ممتد خودت، خوابت نمی‌برد. من از همان سال‌های اشتغال مجبور بودم داروهای تنفسی مصرف کنم و حالا که سنم بالاتر رفته اکسیژن همراه دارم که اگر هوا کمی آلوده شود یا در محیط سرپشته قرار

بر خورداری از بازنشستگی پیش از موعد برای کارگران معدن، از نان شب واجب تر است. اگر قرار باشد یک کارگر بیش از ۲۰ سال در معدن کار کند، دیگر باید پیکر بیجان او را بیرون بیاورند و بازنشسته کنند

بگیرم بدون کپسول اکسیژن نمی‌توانم نفس بکشم! به اعتقاد مرادی، بر خورداری از بازنشستگی پیش از موعد برای کارگران معدن، از نان شب واجب تر است. اگر قرار باشد یک کارگر بیش از ۲۰ سال در معدن کار کند، دیگر باید پیکر بیجان او را بیرون بیاورند و بازنشسته کنند!

بازنشستگی پیش از موعد، بار اضافه نیست

بازنشستگی پیش از موعد، فقط محدود به کارهای ماهیتاً سخت و زیان آور نیست، مولفه‌های دیگری نیز دارد و گروه‌های دیگری مانند زنان شاغل و مانند آن را نیز در بر می‌گیرد. همه امید کارگران به خصوص کارگرانی که پای کوره‌های ذوب می‌ایستند یا در معادن زیر زمین کار می‌کنند یا به حفر و ریزش آور روبرو هستند این است که منظور و مراد مقامات و کارشناسان از حذف بازنشستگی پیش از موعد، گروه‌های پرخطر و کارگران شاغل در مشاغل ماهیتاً سخت نباشد. کلیدواژه اصلاحات پارامتریک نباید مشمول این گروه‌ها شود. هیچ گونه نمی‌شود سختی کار این کارگران را تقلیل داد و اینها نباید مشمول هیچ نوع اصلاحات از نوع «اصلاحات ماهی» شوند.

حسین حبیبی می‌گوید: اگر به دنبال اصلاحات پارامتریک هستند خانه را از کف ترمیم کنند، از بنیان بروند سراغ دولت و بدهی انباشته کارگران را بگیرند. معادلات معیوب روابط کار را اصلاح کنند تا کارفرمایان مجبور به بیمه کردن کارگران شوند و ورودی‌های سازمان افزایش یابد نه اینکه همه مشکلات را یک شکی نیست که ذغال کار می‌کنی نه تنها لباس‌های ات، تنت، بلکه نفست آلوده به گرد ذغال می‌شود. بیرون که می‌آیی از درون و برون سیاه شده‌ای. شب از صدای سرفه‌های خشک و ممتد خودت، خوابت نمی‌برد. من از همان سال‌های اشتغال مجبور بودم داروهای تنفسی مصرف کنم و حالا که سنم بالاتر رفته اکسیژن همراه دارم که اگر هوا کمی آلوده شود یا در محیط سرپشته قرار

یادداشت

لزم ترمیم و بازنگری دستمزد کارگران در نیمه دوم سال

محمد حاج اسماعیلی، کارشناس حوزه کار

معتقدم که طرح افزایش دوبار در سال حقوق کارگران نباید از دستور کار خارج شود. البته هیچ منع قانونی برای افزایش دستمزد بیش از یک بار وجود ندارد و وقتی مجوز تغییر قیمت‌ها در طول سال داده می‌شود باید از بازنگری دستمزد هم تمکین کنیم و قدرت معیشت کارگران و کارمندان را متناسب با آن ارتقا بدهیم. به نظر من، نمی‌توانیم دستمزد‌ها را فقط یک بار در سال افزایش بدهیم ولی در طول سال بسیاری از اقلام و کالاهای مصرفی مشمول تغییر قیمت یا افزایش در چند نوبت شوند چون دستمزد است که به خانوارهای کارگری و کارمندی قدرت خرید می‌دهد و باعث گذران زندگی آنها می‌شود.

یکی از مطالبات نمایندگان کارگری در شورای عالی کار باید این باشد که اگر در طول سال نوسانات اقتصادی رخ داد و شرایط اقتصاد تغییر کرد و معیشت خانوارها دچار آسیب شد، دولت قدرت خرید کارگران را بر اساس شرایط موجود اقتصاد حفظ کند و بر این اساس شورای عالی کار مکلف به تشکیل جلسه شود و بازنگری و ترمیم مزد را در دستور کار قرار بدهد. در همین زمینه مجلس طرحی برای افزایش دو بار در سال حقوق کارگران داده است. این طرح در راستای مطالبه نمایندگان کارگری در حمایت از معیشت و ترمیم دستمزد کارگران به جریان افتاده و اگر به نتیجه برسد می‌توانیم این مصوبه را برای سال آینده در شورای عالی کار بگذاریم. این طرح از دستور کار خارج نشده بلکه معتقدم مجلس در حال حاضر درگیر رسیدگی بودجه است و طبعاً در مدت کوتاهی که تا انتهای سال مانده بعد است در خصوص بازنگری دستمزد بتواند ماده واحده‌ای را به تصویب برساند. این کار باید چندماه قبل تر انجام می‌شد اما نمایندگان کارگری کوتاهی کردند با این حال اگر طرح در آن طرف سال هم به نتیجه برسد فرصت کافی برای تصویب و اجرا تا نیمه دوم سال را داریم. عین حال درباره حذف ارز ۴۲۰۰ تومانی از کالاهای اساسی در لایحه بودجه ۱۴۰۰ باید گفت که قرار بر این است که ارز ۴۲۰۰ تومانی برای تجهیزات پزشکی و داروها حفظ شود ولی برای نهادهای دامی و کالاهای اساسی حذف شود. یعنی کالاهای اساسی سال آینده افزایش نرخ پیدا می‌کنند منتها کالاهایی که مشمول افزایش قیمت می‌شوند مبلغ مابه‌تفاوتی که از این محل ایجاد می‌شود از طریق کارت‌های الکترونیکی به پارانها افزوده می‌شود. اگر چه مجلس به دنبال تزیق مبالغ مابه‌تفاوت به حساب پارانها و کمک و تقویت قدرت خرید است ولی ما به این مساله نقد داریم و می‌گوییم موثر نخواهد بود چون تجربه نشان داده توزیع نقدینگی در قالب پارانها تنها توم ایجاد می‌کند بلکه در حفظ قدرت خرید طبقات ضعیف و پایین جامعه موثر نیست بنابراین سال آینده پارانها حمایت جدی از خانوارهای کارگری نخواهد کرد مگر اینکه روند تثبیت قیمت‌ها را دنبال کنیم که اساساً چنین چیزی وجود ندارد و امسال دیدیم که بازارها به چه سمت و سویی حرکت کرد.

خبر کارگری

رئیس اتحادیه پیشکسوتان جامعه کارگری: **نمایندگان مجلس به مطالبات بازنشستگان توجه کنند**

رئیس اتحادیه پیشکسوتان جامعه کارگری در مورد اختصاص ۹۰ هزار میلیارد تومان برای پرداخت مطالبات تامین اجتماعی از دولت، گفت: نمایندگان مجلس به مطالبات جامعه کارگری و بازنشستگی توجه کنند. حسن صادقی در گفت‌وگو با خبرگزاری مهر اظهار داشت: اقدام کمیسیون تلفیق مبنی بر اختصاص ۹۰ هزار میلیارد تومان برای پرداخت مطالبات تامین اجتماعی از دولت قابل تقدیر است و از نمایندگان مجلس انتظار داریم که مطالبات جامعه کارگری را مورد توجه قرار دهند و در صحن علنی مجلس نیز پیشنهاد کمیسیون تلفیق را تصویب نهایی کنند.

وی اظهار داشت: تنها راه ارتقای خدمات تامین اجتماعی و برآورده شده انتظارات جامعه هدف این سازمان پرداخت مطالبات دولت به تامین اجتماعی است که امروز شاهد گام مثبتی از سوی کمیسیون تلفیق بودیم و امیدواریم با تصویب نهایی موضوع در صحن علنی مجلس این گام مثبت کمیسیون تلفیق تکمیل شود.

باشیم. جوهری پرداخت مطالبات تامین اجتماعی برای بهبود شرایط مالی و ارتقا خدمات این سازمان را خواست و مطالبه تشکل‌های کارگران و بازنشستگان دانست و گفت: این تشکل‌ها تلاش و پیگیری زیادی در باره مصوبه کمیسیون تلفیق داشتند.

و با اعلام نتایج این پژوهش و روشن شدن تبعات برای سال‌های بعد شورای عالی کار به این موضوع ورود کند. معاون روابط کار و زرات تعاون، خاطر نشان کرد: این پژوهش زیر نظر کمیته راهبری متشکل از نمایندگان گروه‌های کارگری و کارفرمایی عضو شورای عالی کار و مرکز پژوهش‌های مجلس، موسسه کار و تامین اجتماعی انجام می‌شود و سایر مراکز علمی مرتبط بر اجرای این طرح پژوهشی نظارت می‌کنند.

پرداخت ۹۰ هزار میلیارد تومان از دیون دولت به صندوق بیمه‌ای کارگران

مجلس و تشکر از موافقت نماینده دولت در کمیسیون تلفیق با پیشنهاد مطرحه از سوی نمایندگان مجلس گفت: امیدوارم مصوبه کمیسیون تلفیق در صحن علنی مجلس به تصویب نهایی برسد و با اجرایی شدن این قانون متناسب‌سازی حقوق بازنشستگان و بهبود و ارتقای خدمات سازمان تامین اجتماعی به نحو مطلوب انجام شود و شاهد افزایش رضایت‌مندی جامعه تحت پوشش سازمان تامین اجتماعی

یافت و با پیشنهاد عبدالر ضامری سهم سازمان تامین اجتماعی از سایر دستگاه‌ها تفکیک شد و مبلغ ۹۰ هزار میلیارد تومان به تامین اجتماعی اختصاص یافت. وی ادامه داد: دغدغه مجلس نیز توزیع عادلانه این مبلغ بود و پس از بازگشت بودجه به کمیسیون تلفیق پرداخت ۹۰ هزار میلیارد تومان به تامین اجتماعی به تصویب کمیسیون رسید. معاون حقوقی، پارلمانی و امور بین‌الملل تامین اجتماعی با تشکر از نمایندگان

در قالب تبصره ۲ بند و بودجه ۱۴۰۰ به تامین اجتماعی اختصاص یافت و سهم سازمان از سایر دستگاه‌ها تفکیک شد. جوهری با بیان اینکه در بودجه سال جاری ردیف مستقلی در لایحه دولت برای پرداخت مطالبات تامین اجتماعی لحاظ شده، گفت: مبلغ پیش‌بینی شده در لایحه دولت پاسخگوی نیاز تامین اجتماعی نبود و با پیشنهاد حسینعلی حاجی‌دلیگانی، سقف این بند از بودجه به ۱۵۰ هزار میلیارد تومان افزایش

معاون حقوقی سازمان تامین اجتماعی گفت: رد بخشی از دیون دولت به سازمان تامین اجتماعی به مبلغ ۹۰ هزار میلیارد تومان از محل واگذاری هادر بودجه ۱۴۰۰ به تصویب کمیسیون تلفیق مجلس رسید. به گزارش روابط عمومی تامین اجتماعی، محمد ابراهیم جوهری اظهار داشت: با تدبیر و پیگیری مجدانه صورت گرفته از سوی مدیریت تامین اجتماعی، حمایت مجلس و موافقت دولت مبلغ ۹۰ هزار میلیارد تومان

معاون وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی: **دستمزد ۱۴۰۰ مانند سال‌های قبل تعیین می‌شود**

معاون روابط کار و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی از تعیین حداقل دستمزد سال ۱۴۰۰ همانند سال‌های قبل به صورت ملی خبر داد. به گزارش روابط عمومی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی،

عالی کار ارائه شد. وی ضمن تأکید بر تعیین حداقل دستمزد ۱۴۰۰ به صورت ملی، گفت: اگر چه این ظرفیت در قانون وجود دارد که مزد منطقه‌ای یا بر اساس صنایع خاص تعیین شود اما بر اساس تصمیم شورای عالی کار مقرر شد طرح پژوهشی نسبت به تبعات و بررسی دلایل عدم موفقیت تجربه مزد منطقه‌ای در گذشته و همچنین زیرساخت‌های آن انجام شود

حاجت شاکری افزود: با برگزاری هشت جلسه کمیته مزد در سال جاری و افزایش ۲۰ درصدی این جلسات نسبت به مدت مشابه سال قبل، مصوبه نهایی این کمیته برای اعضای شورای

معاون وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی: **دستمزد ۱۴۰۰ مانند سال‌های قبل تعیین می‌شود**

معاون روابط کار و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی از تعیین حداقل دستمزد سال ۱۴۰۰ همانند سال‌های قبل به صورت ملی خبر داد. به گزارش روابط عمومی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی،

معاون وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی: **دستمزد ۱۴۰۰ مانند سال‌های قبل تعیین می‌شود**

معاون روابط کار و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی از تعیین حداقل دستمزد سال ۱۴۰۰ همانند سال‌های قبل به صورت ملی خبر داد. به گزارش روابط عمومی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی،